

DEGROWTH: MITEN ME IHMISET JA LUONTO SELVIYDYMME TALOUSKASVUN PAINEN ALLA?

**TIMO JÄRVENSIVU, KTT, TUTKIMUSPÄÄLLIKKÖ,
AALTO-YLIOPISTON KAUPPAKORKEAKOULU**

16.11.2012 SALO

JÄRJESTÄJINÄ TAKOAJA JA SALON KAUPUNGIN YMPÄRISTÖTOIMI

TALOUSKASVUN PARADOKSI

- **Välttämätön**, sillä 2-3% talouskasvu tarvitaan, jotta työttömyys ei lisääny ja hyvinvointipalvelujen rahoitus saadaan turvattua ("Kakun on kasvettava, jotta siitä riittää jaettavaa maapallon kasvavalle väestölle")
- **Mahdoton**, sillä talouskasvua ei *todennäköisesti* saada irtikytettyä haittavaikutuksistaan riittävän tehokkaasti (ekosysteemin kantokyvyn rajoissa pysyminen)

TALOUDEN YHTEYS EKOSYSTEEMIIN

EKOSYSTEEMI = MAAPALLO

TALOUS

Tuotannon välineet (työ, pääoma, investoinnit)

Energiaa,
materiaa

Kotitaloudet:
kulutus

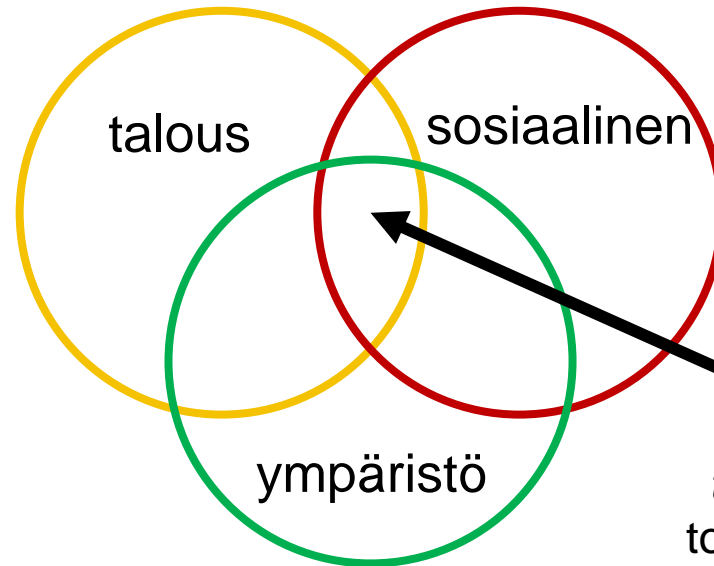
Yritykset:
tuotanto

Tuotannon tulokset (tuotteet, palvelut)

Energiaa,
materiaa

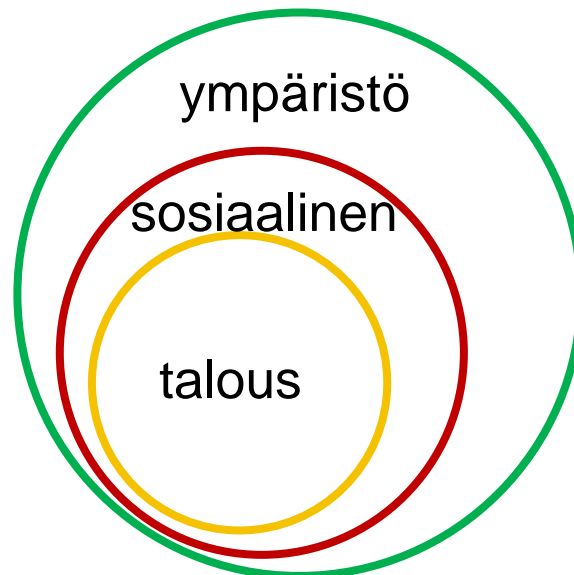
”KESTÄVÄ KEHITYS” – MITÄ SE KENELLEKIN TARKOITTAÄ?

**Heikon
kestävyyden
maailmankuva**

Kestävä kehitys
tasapainona, mutta
toiminnan kentät ovat
erilliset.

**Vahvan
kestävyyden
maailmankuva**

Ympäristön hyvinvointi ja
sosiaalinen hyvinvointi ovat
taloudellisen hyvinvoinnin
edellytyksiä. Toiminnan
kentät eivät ole erillisiä.

**ONKO WIN-WIN-WIN MAHDOLLINEN?
LYHYELLÄ TAI PITKÄLLÄ AIKAVÄLILLÄ?**

VAI

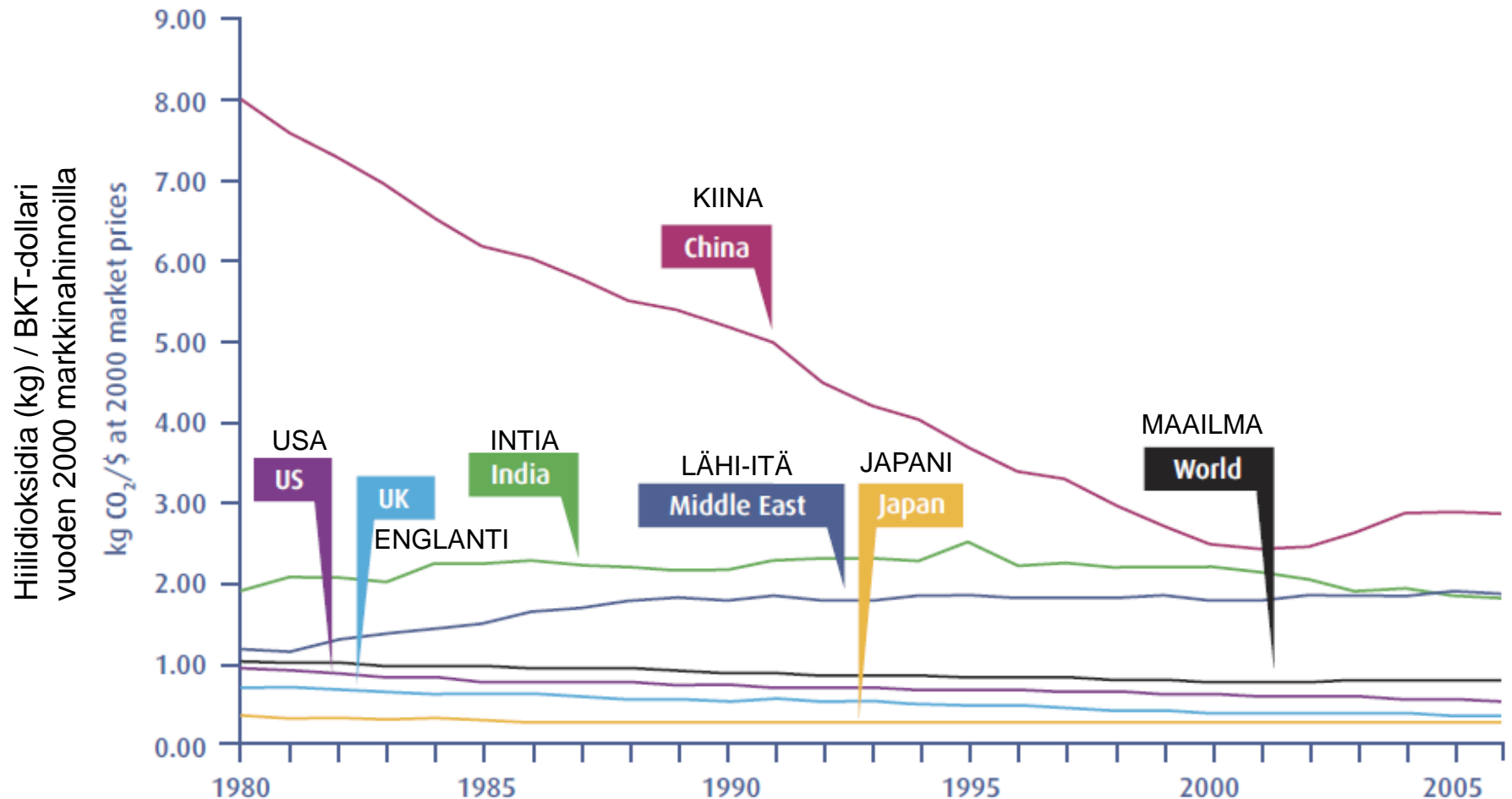
**ONKO EDESSÄ WIN-WIN-LOSE?
LYHYELLÄ TAI PITKÄLLÄ AIKAVÄLILLÄ?**

TALOUSKASVUN HIILI-INTENSIIVISYYS LASKEE

Figure 13 CO₂ intensity of GDP across nations: 1980–2006⁷

(Jackson 2009)

Bruttokansantuotteen (BKT) hiilidioksidi-intensiivisyys 1980-2006

MUTTA HIILIDIOKSIDIN KOKONAISPÄÄSTÖT NOUSEVAT

Figure 14 Trends in Fossil Fuel Consumption and Related CO₂: 1980–2007⁹

(Jackson 2009)

Fossiilisten polttoaineiden käyttö ja siihen liittyvät hiilidioksidipäästöt 1980-2007

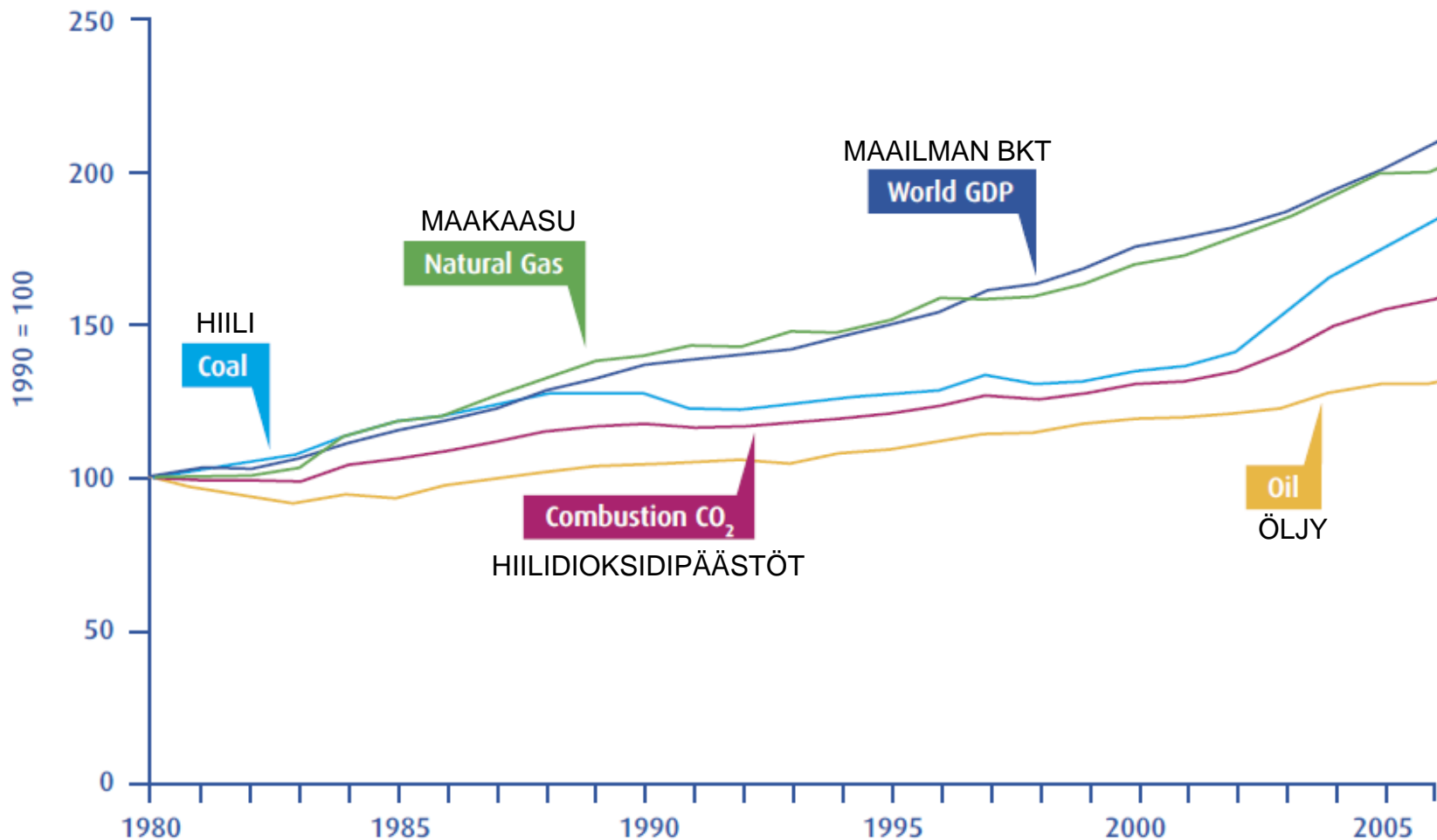
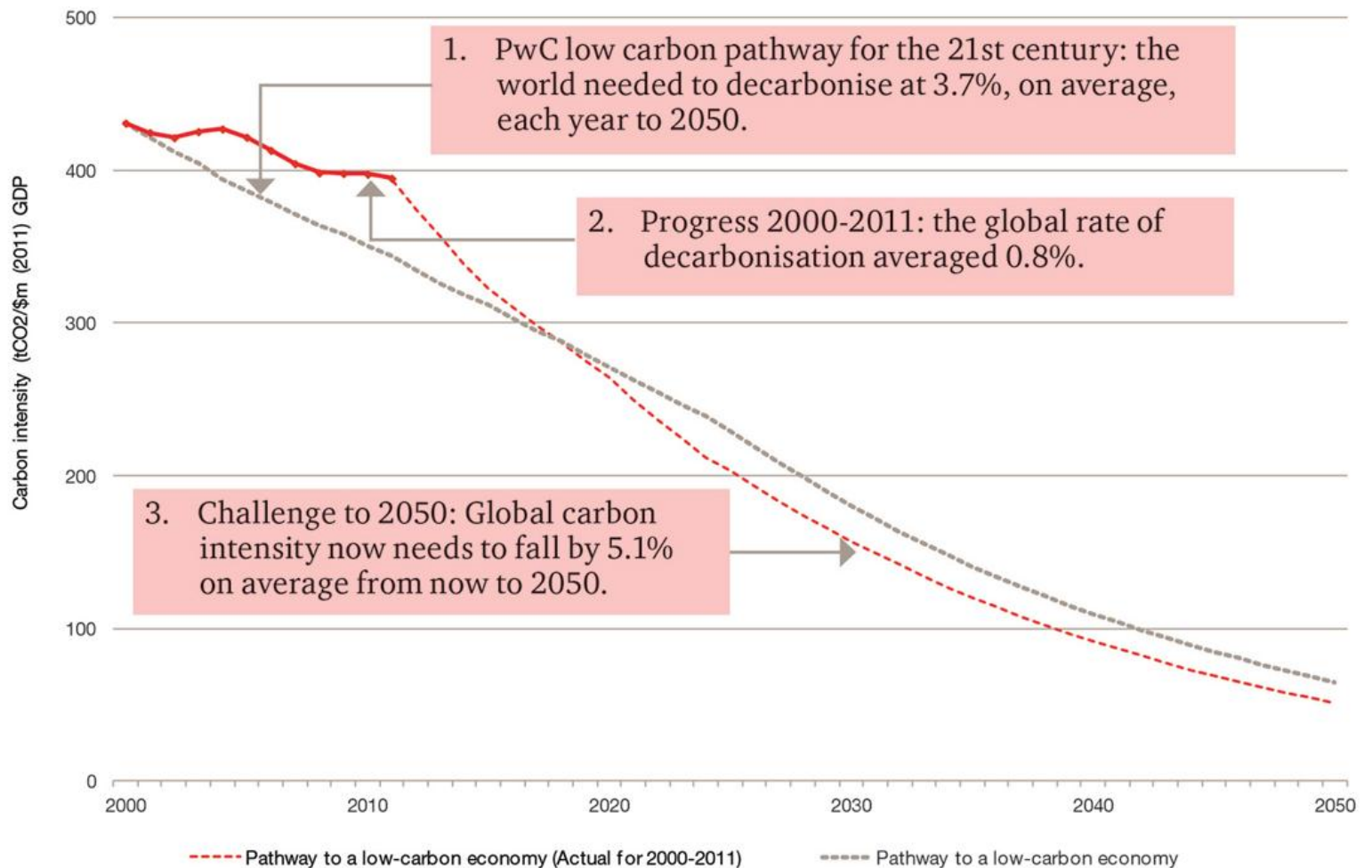

Figure 1: PwC's Low Carbon Economy Index* – Global

* We use the carbon intensity for countries as a measure of progress towards a low carbon economy. The carbon intensity of an economy is the emissions per unit of GDP and is affected by a country's fuel mix, its energy efficiency and the composition of the economy (i.e. extent of activity in carbon-intensive sectors).

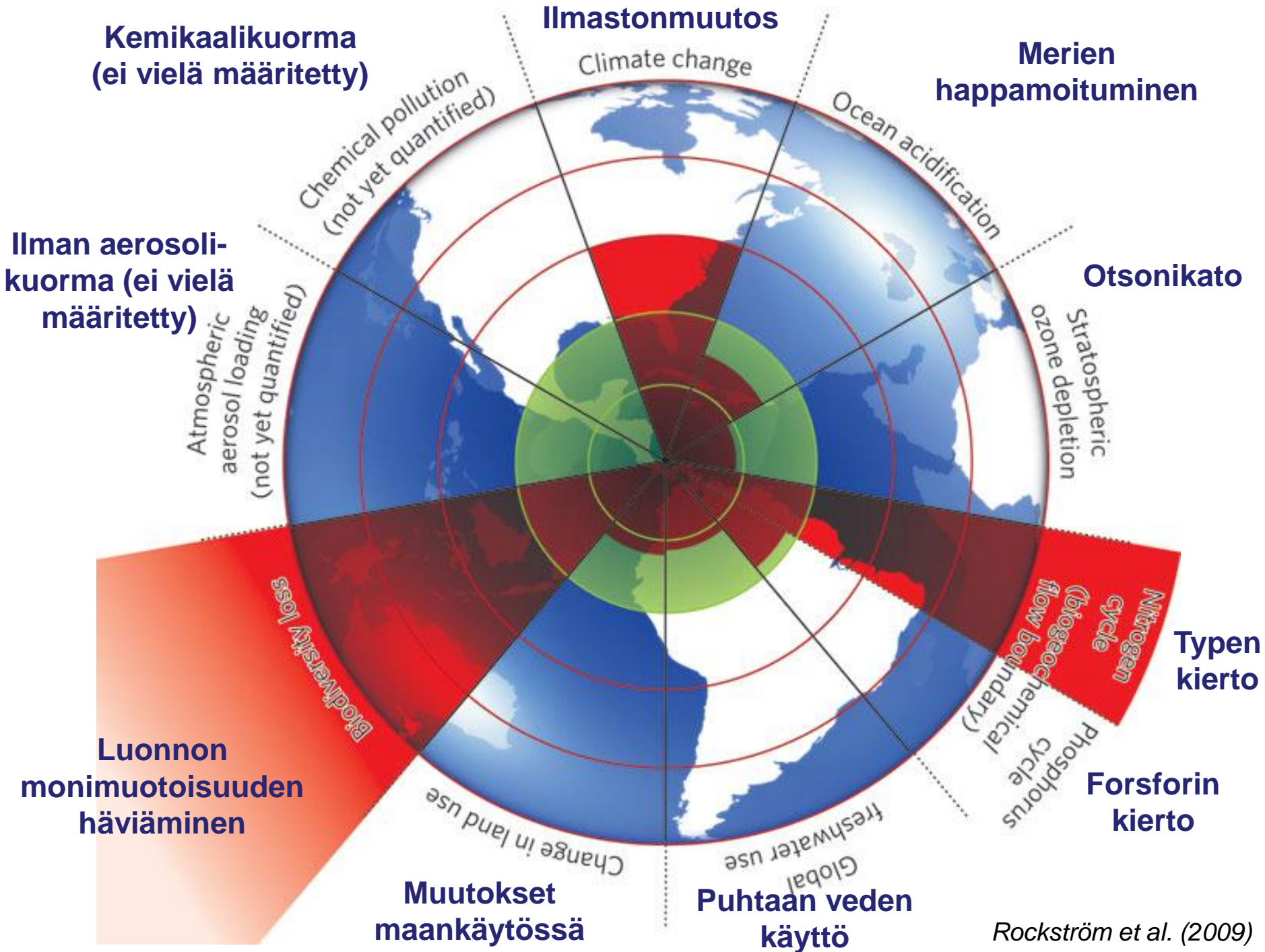
ILMASTONMUUTOS: *GAME OVER?*

Kolme keskeistä lukua, jotka tulisi ymmärtää:

1. Maailman hallitukset ovat sitoutuneet pitämään lämmön nousun korkeintaan +2 Celcius-asteessa
2. Tämä edellyttää, että pysymme 565 gigatonnin hiilidioksidibudjetissa
3. Tunnetut öljy- ja hiilivarannot sisältävät 2 795 gigatonnia hiilidioksidia

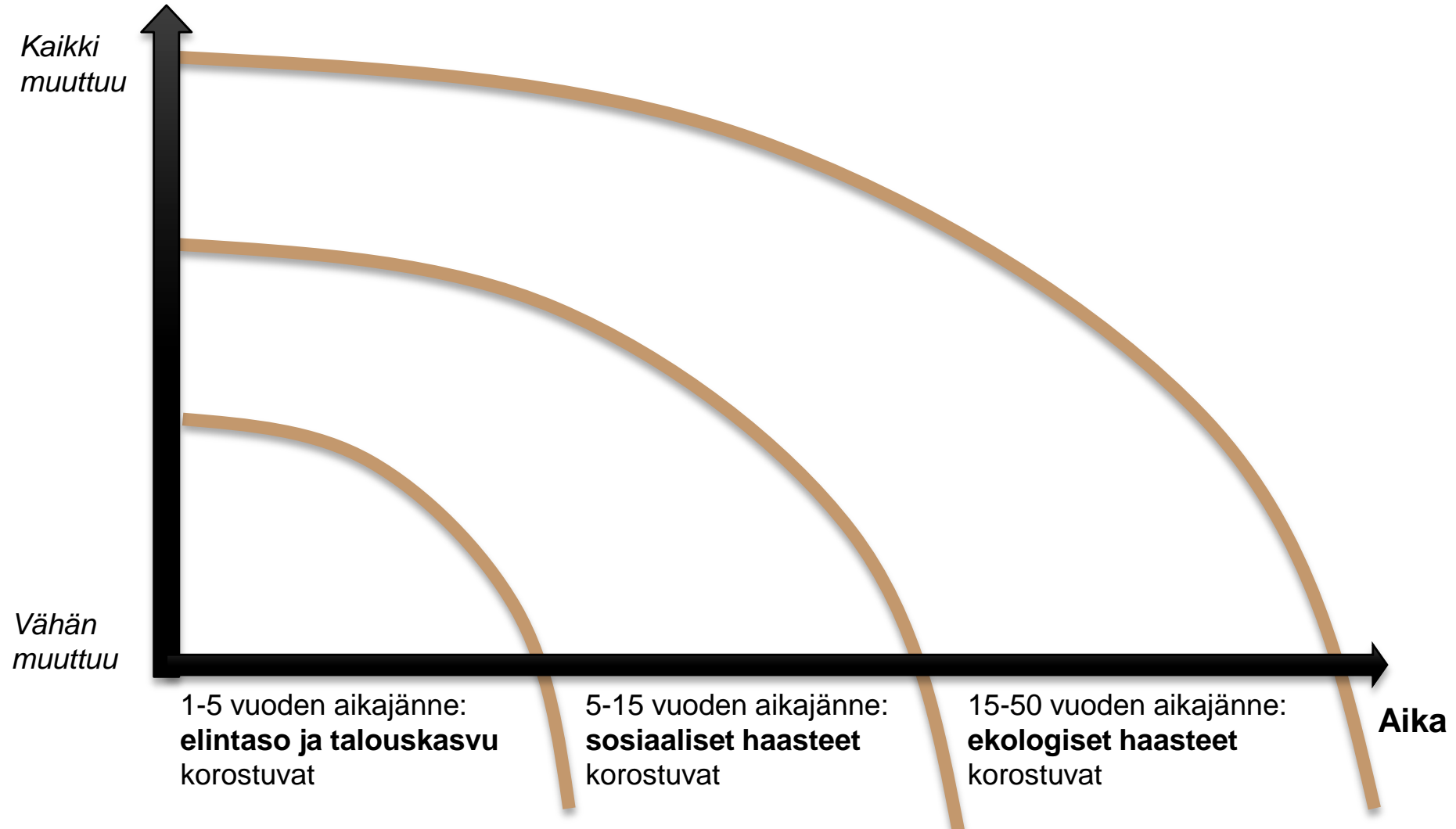
Johtopäätös: 4/5 jo tunnetuista öljy- ja hiilivarannoista tulisi jättää käyttämättä. Näiden varantojen markkina-arvo on noin 20 000 miljardia dollaria (= 20 biljoonan dollaria). Kuka maksaa sen, että tätä varantoa ei käytetäkään – sijoittajat vai veronmaksajat? Seurauksena vallankumous?

Vertailun vuoksi: Kreikan, Irlannin, Portugalin, Espanjan ja Italian pelastaminen maksaisi noin 7 000 miljardia euroa, eikä tähän katsota olevan varaa. USA:n valtionvelka on noin 16 000 miljardia dollaria.

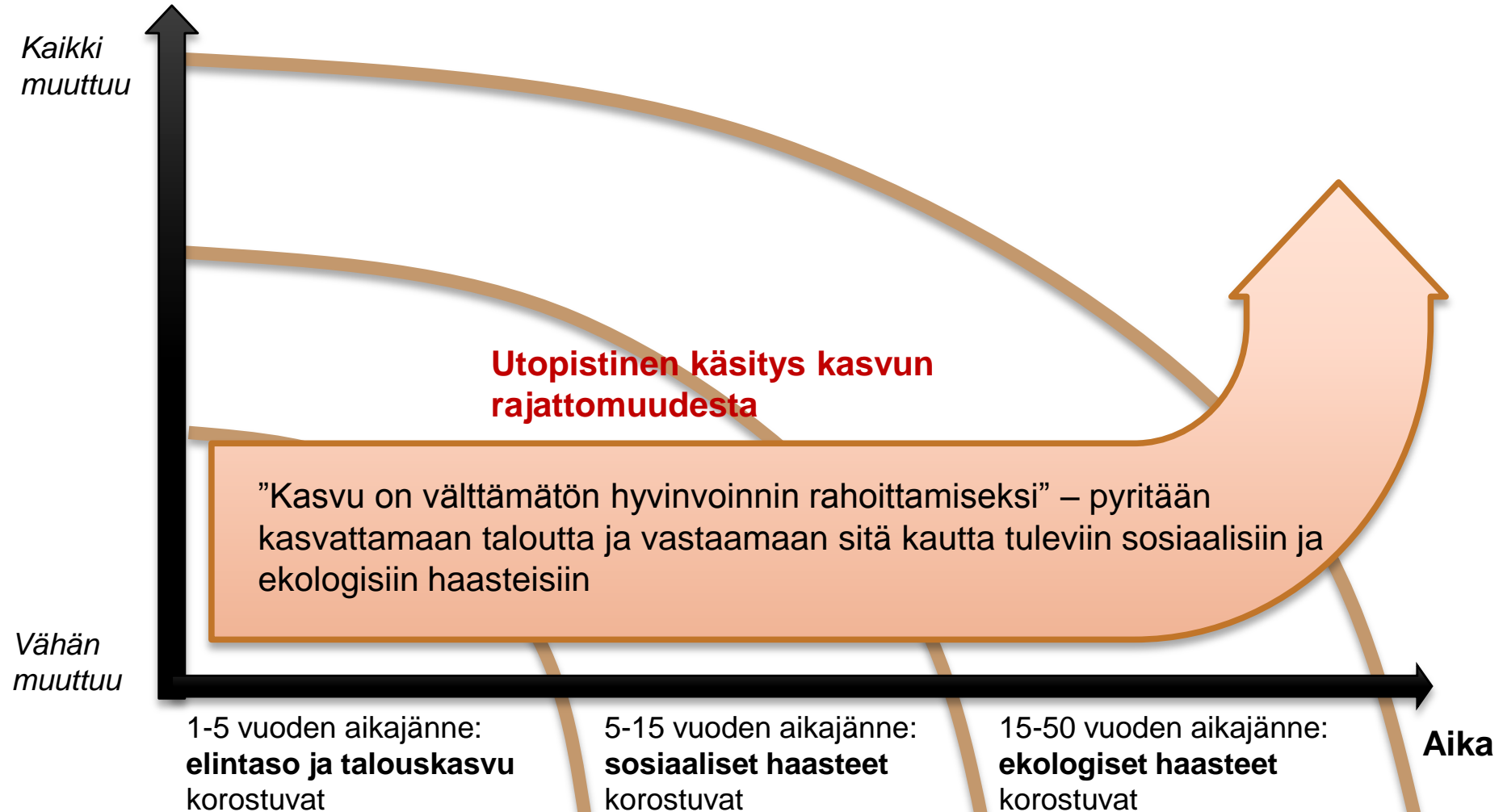
NÄKÖKULMAN SIIRTÄMINEN TULEVAISUUDEN HAASTEISIIN

Muutoksen systeemisyys

NÄKÖKULMAN SIIRTÄMINEN TULEVAISUUDEN HAASTEISIIN

Muutoksen systeemisyys

NÄKÖKULMAN SIIRTÄMINEN TULEVAISUUDEN HAASTEISIIN

Muutoksen systeemisyyden aste

Realistinen käsitys tulevasta
niukkuudesta

Kaikki
muuttuu

”Ikuinen kasvu rajatulla maapallolla on mahdotonta” – hyväksytään tuleva niukkuus ja katsotaan taaksepäin mitä tulee tehdä taloudelle ja sosiaalisille haasteille

Utopistinen käsitys kasvun
rajattomuudesta

”Kasvu on välttämätön hyvinvoinnin rahoittamiseksi” – pyritään kasvattamaan taloutta ja vastaamaan sitä kautta tuleviin sosiaalisiin ja ekologisiin haasteisiin

Vähän
muuttuu

1-5 vuoden aikajänne:
elintaso ja talouskasvu
korostuvat

5-15 vuoden aikajänne:
sosiaaliset haasteet
korostuvat

15-50 vuoden aikajänne:
ekologiset haasteet
korostuvat

Aika

EI TALOUSLASKUA TALOUSLASKUN VUOKSI!

- **Taloukasvu voi olla hyvää**
  - **Taloukasvu voi olla pahaa**
  - **Talouasku voi olla hyvää**
  - **Talouasku voi olla pahaa**
-
- **Todellisuudessa: sekä taloukasvussa että talouaskussa on hyvää ja pahaa**
- Selvitettävä vaikutukset ja toimittava sen mukaisesti**

DEGROWTH-TALOUS

- Ymmärretään planetaariset rajat ja teknologisen kehityspolun rajallisuus ratkaista resurssiongelmat, joten...
- Poliittisesti rajataan taloudellinen toimeliaisuus ekologisiin rajoihin ja varmistetaan sosiaalisen hyvinvoinnin perusta
- Kansainväliset ilmasto- ja ympäristösopimukset saatettava voimaan, jotta kansakunnilla ja yrityksillä on yhteiset pelisäännöt, joiden puitteissa voidaan toimia kestävästi
- Tämä edellyttää talouden kasvu- ja kilpailupakkojen purkamista
- **Uudet makroekonomiset mallit ovat jo olemassa!**
  - Talousteoreettinen viitekehys: Ecological economics eli ”ympäristötaloustiede”
  - On tärkeää mitata oikeita asioita, vrt. BKT, GPI, onnellisuus

RAHANLUONTI JA ARVONLUONTI OVAT ERI ASIOITA

- Arvoa luodaan (ja tuhotaan) työllä
- Työtä tehdään sekä yksityisellä että julkisella sektorilla
- **Joten: arvonluonnin näkökulmasta ei siis ole väliä, tapahtuuko työ yksityisellä vai julkisella sektorilla**
  - On toki totta, että tietyntyöiset työt tehdään ”tehokkaammin” vapailla markkinoilla kuin julkisten hierarkioiden toimesta. Mutta joskus on myös päinvastoin.
- **Tärkeää on se, että työtä tehdään arvoa luovasti eikä arvoa tuhoavasti**
- **”Raha-arvo” ei ole sama asia kuin ”arvo-arvo”. ”Raha-arvo” mittaa joskus hyvinkin epätäydellisesti ”arvo-arvoa”**
- **Rahan avulla voidaan kuitenkin motivoida tekemään arvoa luovaa työtä (sekä vähentää motivaatiota tehdä arvoa tuhoavaa työtä)**
  - Koska keskuspankki voi luoda valtion käyttöön rahaa, niin valtio voi halutessaan vapaasti kanavoida rahaa sellaisiin arvonluontitöihin, joita halutaan motivoida
  - Ja jotta inflaatio ei ryöstäydä käsistä, niin valtion on vastapainoksi myös verotettava rahaa pois sellaisista työn kohteista, joita EI haluta motivoida (saastuttaminen, pahoinvoinnin lisääminen)

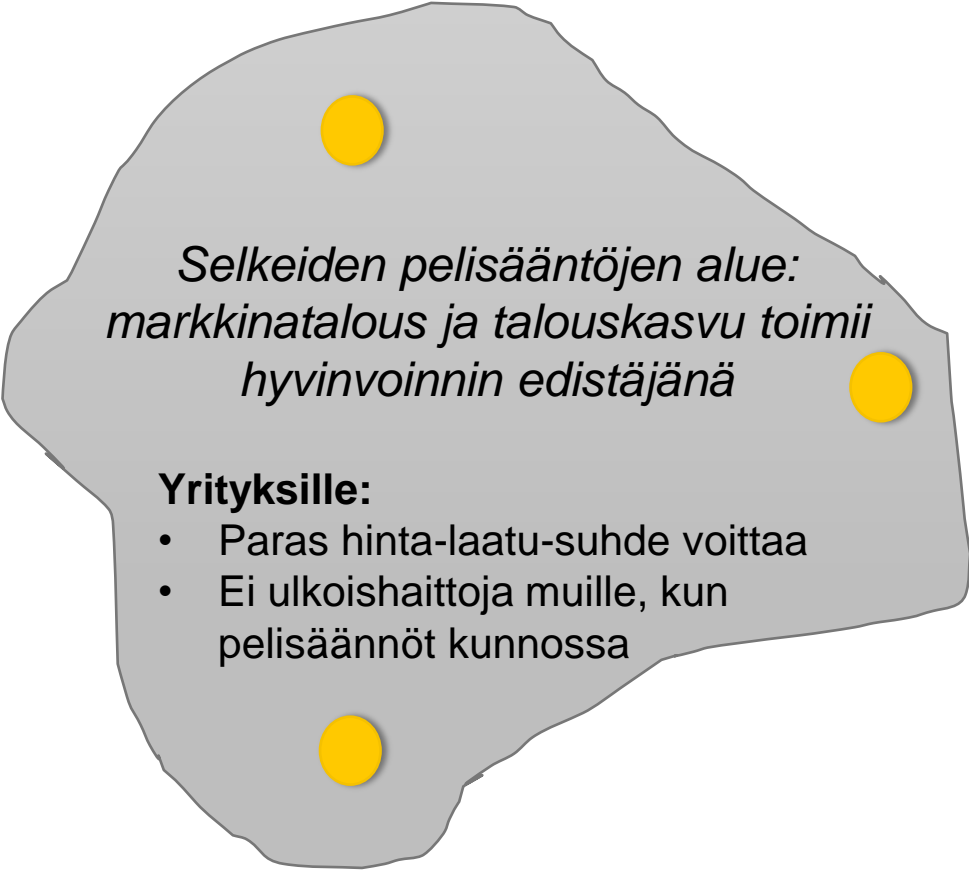
POST-KEYNESILAINEN TALOUSTEORIA

- **Mistä valtion käytettävissä oleva raha tulee?**
  - Valtavirtateoriat ja yksityinen taloussektori usein väittävät, että valtion käytettävissä oleva raha *tehdään* yksityisen sektorin toiminnassa niin, että julkinen sektori *verottaa* ja sitten *kuluttaa* tämän yksityisen sektorin luoman rahan.
- **Edellinen on post-keynesilaisen rahateorian näkökulmasta täyttä puppua.**
- **Rahan voi tulkita kulkevan seuraavasti ja poliitikkaa voitaisiin toteuttaa myös tältä pohjalta:**
  - 1) keskuspankki luo rahan valtion käyttöön
  - 2) valtio kuluttaa rahaa sekä pumppaa sitä markkinoille,
  - 3) markkinoilla kautta raha kiertää yrityksissä
  - 4) ja lopulta valtio verottaa tai muutoin ottaa rahan pois markkinoilta takaisin siten, että inflaatio ei ryöstäydy käsistä
- **Rahan luoja on siis keskuspankki. Keskuspankki on puolestaan poliittisesti luotu instituutio, siis valtion ohjailtavissa näin haluttaessa**
- **Valtion ei tarvitse maksaa korkoa rahalle. Se, että valtiot nyt maksavat korkoa veloilleen, on poliittinen valinta, ei pakko.**

DEGROWTH-YHTEISKUNTA

- Nykyisin talousjärjestelmä vie ja demokratia vikisee...
- Joten *talousjärjestelmän* degrowth ei onnistu, elleimme ensin saavuta *yhteiskunnallista "a-growthia"* (eli talouteen liittyvästä taikauskosta luopumista)
- Edistetään luontoa ja ihmistä arvostavaa yhteiskuntaa:
  - Poliitikka takaisin politiikkaan → pois "talouskasvun hallinnoinnista"
  - Sivistyksen vaaliminen takaisin politiikan keskiöön
  - Olkaamme ensisijaisesti kansalaisia ja poliitikkoja, vasta toissijaisesti kuluttajia ja työntekijöitä!

MARKKINATALOUDEN SÄÄNTELYN TARVE JA MAHDOTTOMUUS

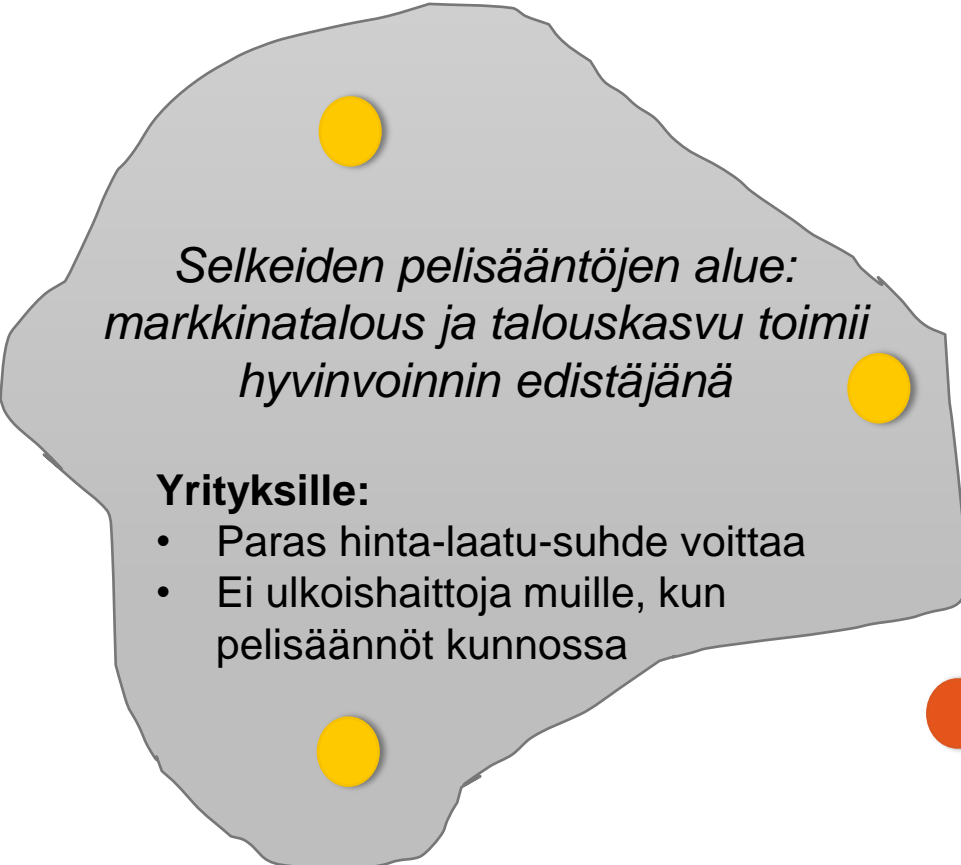

*Selkeiden pelisääntöjen alue:
markkinatalous ja talouskasvu toimii
hyvinvoinnin edistäjänä*

Yrityksille:

- Paras hinta-laatu-suhde voittaa
- Ei ulkoishaittoja muille, kun pelisäännöt kunnossa

MARKKINATALOUDEN SÄÄNTELYN TARVE JA MAHDOTTOMUUS

*Selkeiden pelisääntöjen alue:
markkinatalous ja talouskasvu toimii
hyvinvoinnin edistäjänä*

Yrityksille:

- Paras hinta-laatu-suhde voittaa
- Ei ulkoishaittoja muille, kun pelisäännöt kunnossa

*Sääntelemätön alue:
vaikutukset tuntemattomia,
talouskasvu voi tuottaa
hyvinvointihaittoja*

Yrityksille:

- Löydettävissä suurempia voittoja
- Voittoja tehtävissä muiden kustannuksella
- Houkutus mennä tänne suurempi

DEGROWTH SUOMEKSI?

- Talouslasku, kohtuutalous, ei-kasvu, myötämäki, kasvun purkaminen...? → yksi sana ei suomeksi riitä
- Degrowth = "a-growth" = ei vain talouslaskun ajamista, vaan kasvusta luopumista
- On sekä "prosessi" että "tila": kasvua purkamalla kohti kohtuuyhteiskuntaa
- Talouskeskeinen sanasto hämärtää varsinaista viestiä: talouskeskeisyydestä vapautuminen
- Käsite, joka mahdollistaa radikaalinkin vastarinnan tilanteessa, jossa vähemmän radikaalit käsitteet imaistaan valtavirran käyttöön
  - Kauppias voi myydä lisää ja lisää "vihreää", mutta hän ei voi myydä lisää "ei-kasvua"!

"Vapauden pelko" (mukaillen Fromm 1942)

Yksilönvapaus on toivottavaa, mutta sillä on myös kääntöpuolensa

Yksilönvapauteen liittyvä ahdistus purkautuu tavalla tai toisella

- **Auktoriteettiin alistuminen** (esim. diktatuuri, fasismi)
- **Tuhoaminen** (esim. päämäärätön anarkismi)
- **Valtavirran normeihin mukautuminen, "yksilö automaattina"** (esim. porvarillisuus, sosiaalidemokratia)
- **Positiivisen vapauden tukeminen:** tuetaan mahdollisuutta toteuttaa itseään, ei pelkää vapautta rajoitteista (esim. perusturva, vapaa sivistystyö)

CASE "SUOMEN KASVUOHJELMA"

KOLUMNI: Lähiviikkoina ratkaistaan Suomen talouden tulevaisuus. Nyt tarvitaan rohkeutta, oikeudentuntoa ja lujuuutta. Kasvua on vauhditettava ja nuoret saatava töihin.

Mikael Pentikäinen mikael.pentikainen@hs.fi | Kirjoittaja on HS:n vastaava päätoimittaja.

Talouspolitiikan totuuden hetki

Lähiviikot ovat ratkaisevia Suomen talouden tulevaisuudelle. Taluspäätäjien – hallituksessa, eduskunnassa, järjestöissä ja yrityksissä – täytyy tehdä nyt tekemään isoja valintoja.

1,4 prosentin kasvu edellyttäisi 3,5 miljardin edestä uusia säästöjä tai veroja.

Jos kasvu hiipuu Suomen Pankin ennustamaan 0,4 prosenttiin, se on turvattu kasvu.

Uusi presidentti Sauli Niinistö totesi torstaina eduskunnassa, että jopa 300 000 nuorta on yhteiskunnan ulkopuolella.

Ongelma ei ole tekemättömän työn puute.

Vastaava päätoimittaja Mikael Pentikäinen kirjoitti (HS Kolumni 4. 3.), että talouskasvu on välttämätöntä hyvinvointivaltion ylläpitämiseksi.

KOLUMNI: Lähiviikkoina ratkaistaan Suomen talouden tulevaisuus. Nyt tarvitaan rohkeutta, oikeudentuntoa ja lujuuutta. Kasvua on vauhditettava ja nuoret saatava töihin.

Mikael Pentikäinen mikael.pentikainen@hs.fi | Kirjoittaja on HS:n vastaava päätoimittaja.

Talouspolitiikan totuuden hetki

Lähiviikot ovat ratkaisevia Suomen talouden tulevaisuudelle. Taluspäätäjien – hallituksessa, eduskunnassa, järjestöissä ja yrityksissä – täytyy tehdä nyt tekemään isoja päätöksiä.

1,4 prosentin kasvu edellyttäisi 3,5 miljardin edestä uusia säästöjä tai veroja.

Jos kasvu hiipuu Suomen Pankin ennustamaan 0,4 prosenttiin, se on turvattu kasvaa

tias. Uusi presidentti Sauli Niinistö totesi torstaina eduskunnassa, että jopa 300 000 nuorta on yhteiskunnan ulkopuolella.

Ongelma ei ole tekemättömän työn puute

Vastaava päätoimittaja Mikael Pentikäinen kirjoitti (HS Kolumni 4. 3.), että talouskasvu on välttämätöntä hyvinvointivaltion ylläpitämiseksi.

Taloukasvun tulee olla kestävä

Mikael Pentikäinen analysoi (HS Kolumni 4. 3.) taloustilannettamme: kasvu on välttämätöntä, jos halutaan välttää hyvinvointivaltion alasajo. Pentikäinen sivuutti, kuten valtavirran talouspolitiikassa on tapana, kestävä talouden laajan määritelmän.

Talous on kestävä, kun se ottaa huomioon paitsi taloudellisen ja sosiaalisen myös ekologisen kestävyuden. Tim Jackson avaa kirjassaan *Hyvinvointia ilman kasvua* vakuuttavasti tästä nousevan dilemman: hyvinvointivaltio on riippuvainen talouskasvusta, mutta samanaikaisesti on varsin epätodennäköistä, että talouskasvusta saadaan lähivuosisikymmeninä ekologisesti kestävä.

Pentikäinen sivuutti tämän dilemman ja totesi, että Jorma Elorannan tuore kasvuohjelma on syytä panna toimeen. Eloranta kuvaa kasvuohjelmansa näkökulmaa kestävyteen Talouselämässä (7/2012) seuraavasti: "Jatkossakin kestävä kehitys, ekologia

ja sosiaalinen hyvinvointi ovat tärkeitä, mutta nyt pitäisi ottaa pari askelta talouden suuntaan."

Ongelma on, että olemme jo rähmälämme talouden suuntaan. Suomalaiset ylikuluttavat luonnonvaroja noin nelinkertaisesti kestäväan tasoon verrattuna. Jotta suomalaiset pääsevät yhden maapallon kestäväan kulutukseen, vaaditaan ekotehostumisen taso, johon ihmiskunta ei modernilla ajalla ole vielä koskaan kyennyt.

Historia ei sanele tulevaisuutta mutta antaa kuitenkin viitteitä ihmiskunnan todennäköisistä toimintamalleista. Jos seuraamme Pentikäisen ja Elorannan ekologian sivuuttavaa toimintamallia, jatkamme ympäristötuhon tiellä.

MIKÄLI haluamme saavuttaa kestäväan hyvinvoinnin, talouspolitiikan prioriteettijärjestys on selvä. Ensimmäiseksi on määriteltävä maapallon resurssirajoitteet, joiden

puutteissa talouden on toimittava. Toiseksi on sovittava sosiaalisen hyvinvoinnin ja oikeudenmukaisuuden ehdot. Tämän jälkeen voimme antaa markkinatalouden tehdä tehtävänsä.

TALOUDEn kasvu ja lasku ovat ihmisten toiminnan tulosta. On hyväksyttävää, jos ihmisten toiminta tuottaa talouskasvua kestäväillä rajoitteilla ja ehdoilla. Jos rajoitteiden ja ehtojen seurauksena on kuitenkin talouslasku, on se osoitus aiemman kasvun vastuuttomuudesta.

Pentikäinen vaati työmarkkinajärjestöjä tunnustamaan tosiasiat. Eikö ekologiaa tosiasioita tarvitse tunnustaa?

Ekologiset resurssirajoitteet sivuuttava talouskasvun tavoittelu on vastuutonta.

Timo Järvensivu
kauppatieteiden tohtori
Helsinki

Kestävä taloudenpito voi olla nollakasvua

HELSINGIN SANOMAT otsikoi talouskasvupolitiikkaa käsittelevän vastaväitteeni (HS 6. 3.) seuraavasti: "Talouskasvun tulee olla kestävää". Tämä antaa kirjoitukseni sisällöstä väärän mielikuvan. Sisältöä vastaava otsikko olisi ollut "Taloudellisen toiminnan tulee olla kestävää".

Ero ei ole vain semanttinen vaan periaatteellisesti keskeinen. Ekologisesti kestävä taloudenpito voi edellyttää myös hallittua nollakasvua tai talouslaskua.

Timo Järvensivu
kauppatieteiden tohtori
Helsinki

Terve talous on kestäväää kehitystä

Helsingin Sanomat julkaisi Timo Järvensivun kirjoituksen, joka oli otsikoitu "Talouskasvun tulee olla kestäväää" (HS Vastaväite 6. 3.). Kirjoituksessa Järvensivu toteaa, että jos seuraa Helsingin Sanomien vastaavan päätoimittajan Mikael Pentikäisen ja Jorma Elorannan ekologian sivuuttavaa toimintamallia, jatkamme ympäristötuhoilla.

Olen eri mieltä. Totean selvitysmiesraportissani *Investointeja Suomeen*: "Ihmiset ympäri maapallon haluavat käyttää luonnonvaroja mahdollisimman vähän ympäristöä kuormittaen ja samalla valtaosa haluaa myös lisätä aineellista hyvinvointiaan. Tähän ihmiskunnan suureen haasteeseen voi löytää ratkaisuja vain uusia teknologioita ja liiketoimintoja kehittäen ja hyödyntäen."

Raportistani löytyy myös kantava teema, jonka mukaan hyvä investointi on taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti terveellä pohjalla.

Kestävässä kehityksessä talous, ihmiset ja ympäristö otetaan tasapainoisesti huomioon.

Pidän virheellisenä Järvensivun "ekologiseksi tosiasiaksi" kuvaamaa väitettä, jonka mukaan "suomalaiset ylikuluttavat luonnonvaroja noin nelinkertaisesti kestäväään tasoon verrattuna". Mikäli kestävään kehityk-

sen tasapainoa haettaisiin tältä pohjalta, tulisi elintasoamme eli kaikkia palkkoja ja muita etuuksia alentaa rajusti: ehkä 50 prosenttia olisi oikea suuruusluokka. En usko, että tämä olisi demokraattisessa yhteiskunnassa mahdollista. En pidä sen tavoittelua järkevänä, pikemminkin ihmiset unohtavana typeryytenä.

Olen siinä käsityksessä, että kestävä kehitys on me-

gatrendi, jonka toteuttamisessa Suomessa on kokoonsa nähden paljon osaamista ja siinä mielessä annettavaa muillekin maille. Investoimalla moderniin teknologiaan luodaan taloudellista hyvinvointia ja käytetään luonnonvaroja vastuullisesti, kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti. Maailma on täynnä esimerkkejä siitä, kuinka köyhyys ja rämettynyt talous johtavat ympäristötuhoihin.

Suomen julkinen talous on rakenteellisesti alijäämäinen. Talouden perusta ei siis ole kestävä. Sillä tiellä emme voi jatkaa. Olen raportissani selvittänyt, kuinka Suomi selviää voittajana kansainvälisessä investointikilpailussa. Sitä kautta rakennamme hyvinvointimme taloudellista perustaa kestävästi.

Jorma Eloranta
vuorineuvos
Helsinki

"Maailma on täynnä esimerkkejä siitä, kuinka köyhyys ja rämettynyt talous johtavat ympäristötuhoihin."

Olemme vapaita

jos

kun

Olemme vapaita

LISÄTIETOA

KIRJAVINKKI

SERGE LATOUCHE: “JÄÄHYVÄISET KASVULLE”

- 1. Arvojen muutos: ensin ympäristö ja ihminen, sitten talous**
- 2. Maailmankuvan muutos: pois nykyisen taloustieteen todellisuuskäsityksestä – hyvinvoinnin, köyhyyden, niukkuuden ja runsauden uudelleenmäärittely**
- 3. Rakennemuutos: tuotanto ja sosiaaliset suhteet sovitettava uusiin arvoihin ja maailmankuvaan**
- 4. Uusjako: hyvinvoinnin ja luonnonvarojen tasaisempi jakaminen pohjoisen ja etelän välillä**
- 5. Paikallistaminen**
- 6. Vähentäminen: vähemmän, parempaa, laadukkaampaa**
- 7. Uusiokäyttö**
- 8. Kierrätys**

KIRJAVINKKI

TIM JACKSON: “HYVINVOINTIA ILMAN KASVUA”

1. Rajojen asettaminen:

- Vähennystavoitteiden sekä resurssi- ja päästökattojen asettaminen
- Fiskaalisen järjestelmän muutokset (mm. verotus)
- Tuki kehitysmaiden ekologiselle kehitykselle

2. Ekonomisen mallin korjaaminen:

- Ekologisen makrotaloustieteen kehittäminen
- Työhön, pääomiin ja infrastruktuuriin investointi osana ekologista makrotaloutta
- Varovaisuutta rahoitusmarkkinoille ja investointeihin
- Kansakunnan hyvinvoinnin kirjanpidon muokkaaminen (BKT:n keskeisyyden vähentäminen)

3. Sosiaalisen logiikan muuttaminen:

- Työhön käytetyn ajan tarkastelu, työn jakaminen
- Systeemisen epätasa-arvon poistaminen
- Toimintamahdollisuuksien mittaaminen
- Sosiaalisen pääoman vahvistaminen (vahvat yhteisöt lisäävät hyvinvointia)
- Konsumerismin eli kulutuskulttuurin purkaminen

DEGROWTHIN TAUSTAA

Akateeminen ja poliittinen keskustelu, joka on lähtöisin Ranskasta ja nopeasti valtavirtaistumassa, mm. Saksa, Espanja, Italia, Kanada, Ruotsi, Tanska ja Suomi

- Taustalla mm.:
  - Rooman klubi (1972): Kasvun rajat
  - Nicholas Georgescu-Roegen (1971): The Entropy Law and the Economic Process (termodynamiikan toinen laki: vaikka energia ei katoa, se muuttaa muotoaan eikä sitä voida käyttää samoin uudelleen)
- Tutkimuksellista taustaa:
  - Ekologinen taloustiede
  - Ympäristö- ja yhteiskuntafilosofia
  - Kulttuurinen tutkimus: feminismi, ekokritiikki, jne
- Provokatiivinen slogan, jonka tarkoituksena on kirvoittaa pohdiskelua vaihtoehtoista, kun kestävän kehityksen käsite on vesittynyt
  - ”Kestävä kehitys” tarkoittaa nykyisin käytännössä samaa kuin ”kestävä talouskasvu”, mikä loppujen lopuksi tarkoittaa ”talouskasvua”